



TASAVVUF ŞEHİDİTLERİ DİZİSİ 25

Mübârek Vakitler

Ö.TUĞRUL İNANÇER



MÜBÂREK VAKİTLER
Sohbetler II

Ö. Tuğrul İnançer

SUFİ KİTAP | 85

tasavvuf sohbetleri | 25

ö. tuğrul inançer kitaplığı | 8

yayına hazırlayan **İSMAİL ÇAĞLAR**

düzelti **ÜMRAN TÜZÜN**

kapak tasarımı **RAVZA KIZILTUĞ**

1. baskı **Haziran 2014, İstanbul**

3. baskı **Temmuz 2017, İstanbul**

ISBN

ISBN 978-605-5215-66-8



9 786055 215668

SUFİ KİTAP sufi.com.tr
Cağaloğlu Alemdar Mahallesi, sufi@sufi.com.tr
Alayköşkü Caddesi, No: 5 sufiyayinlari sufikitap
Fatih / İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24 Kültür Bakanlığı Yayıncılık
P.K. 50 Sirkeci / İstanbul Sertifika No: 12364

BASKI VE CİLT **YAYIN HAKLARI**
Sistem Matbaacılık © Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8 Timaş Yayın Grubu bünyesinde
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul faaliyet gösteren Sufi Kitap'a aittir.
Telefon: (0212) 482 11 01 İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak
Matbaa Sertifika No: 16086 gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ö. TUĞRUL İNANÇER

1946'da Bursa'da doğdu. Orta tahsilini Bursa'da tamamlayıp İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Yirmi yıl kadar muhtelif şirketlerde müşavir-avukatlık yaptıktan sonra 1991 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu'nda sanatçı-müdür olarak çalışmaya başladı. 2011 Haziran'ında yaş haddinden emekli oldu.

Türk kültürü ve sanatı ile ilgili çalışmalarına devam etmektedir. Tahsili sırasında özel olarak müzik dersleri aldı. Çeşitli radyo ve televizyon programlarında misafir sanatçı olarak yer almış olup, birçok yurt içi ve yurt dışı konserlerde müzik faaliyetlerinde bulundu.

Tasavvuf konularında da yine yurt içi ve yurt dışında pek çok konferanslar verdi, seminerlere katıldı. Ayrıca çeşitli makaleleri, röportajları ve sekiz kitabı yayınlanan Ö. Tuğrul İnançer evli ve biri psikolog diğeri ekonomist iki çocuk babasıdır.

Yayınlanmış Eserleri:

Gönül Sobbetleri, 2005

Sobbetler, 2006

Vakte Karşı Sözler, 2006

Gönül Gözü (Kenan Gürsoy ile birlikte), 2006

Şarkular Seni Söyler (Ahmet Özhan'la birlikte), 2007

Dinle Neyden, 2009

Muhabbet Peygamberi Hz. Muhammed^(sav), 2010

Hazreti Mevlânâ: Bir Muhammedî Âyık, 2012

Mübârek Vakitler, 2014



İÇİNDEKİLER

- 7 Takdim
- 9 Cumâ ve Pazartesi Günlerinin Faziletleri
- 20 Muharrem Ayı
- 63 12 Rebiü'l-evvel ve Resûlullah Efendimiz
- 81 Hicret
- 105 Üç Aylar
- 116 Regâib Kandili
- 125 Miraç Kandili
- 147 Berât Kandili
- 156 Ramazan Ayı
- 185 Kadir Gecesi
- 200 Fıtr Bayramı
- 218 Kurban Bayramı
- 245 Hac

Cumâ ve Pazartesi Günlerinin Fazîletleri

Maalesef ahâli arasında, “Allah’ın her günü birbirine eşittir” gibisinden fevkalâde yanlış bir telakkî oluşmuş. Oysa her zaman söylediğimiz gibi Cenâb-ı Hakk, bâzı zamanları bâzı zamanlara, bâzı mekânları bâzı mekânlara, bâzı insanları bâzı insanlara üstün kılmıştır. Haftanın günleri içerisinde de bâzı günlerin diğerlerine nazaran efdâliyeti vardır. Bunun en bariz numûnesi de şüphe yok ki Resûl-i Müctebâ Aleyh-i Ekmeli-t Tehâyâ Efendimiz’in, “Mü’minlerin bayramı”¹ olarak tavsif buyurdıkları Cumâ günüdür.

Cumâ günü aslında Habîb-i Edîb-i Kibriyâ Efendimiz’in bi’setinden, risâletlerini izhâr buyurmasından evvel de gerek Araplarca, gerek Ehl-i Kitap mensuplarınca bilinen, kıymeti kendi nispetlerince takdir edilmiş bir gündü. Arapçada gün isimleri sayı-

1 Abdullah ibni Abbas’tan rivâyet edildiğine göre “Resûlullah: “Şüphesiz ki bugün (Cumâ günü) bayramdır. Allah bu günü Müslümanlar için bayram yapmıştır. Cumâ’ya gelen kimseler yıkansın. Eğer güzel kokusu varsa ondan sürünsün. Misvaka ise iltizam gösteriniz!” buyurdu.” (İbni Mâce 1090, Tabarani, *Mucemu’s Sağir* 1/1291/269)

larla ifade edilir. Yevmi'l-ehad (birinci gün, Pazar) Yevmi'l-isneyn (ikinci gün, Pazartesi) gibi. Ancak Cumâ gününe altıncı gün denmez. Toplanma, bir araya gelme mânâsına gelen cem' kökünden Cumâ denir. İlk kez bu günde kavmini bir araya toplayarak onlara öğütler veren kişinin, Resûlullah Efendimiz'in atalarından Ka'b bin Lüey olduğu ve ondan itibaren bugüne Cumâ adı verildiği rivayet edilir.² Medine-i Münevvere, henüz Yesrib diye anılırken, Medine Arapları Cumâ gününe Arûbe derlerdi. Bu kelime Arami kökenli olup Arefe günü mânâsına gelmektedir ve Yahudilerin kutsal günü olan Cumartesi gününe bir hazırlık maksadı taşıdığından bu isimle anıldığı nakledilmektedir. Bugünde Medine Yahudileri, sabahtan öğleye kadar bir pazar kurarlardı. Ashab-ı Kirâm'ın peyderpey Medine-i Münevvere'ye hicretinden sonra da Müslümanlar Resûlullah Efendimiz'in hicretlerinin ikmâlîne kadar bugünü aralarında toplanma günü olarak seçmişlerdi.³

Birçok hadîs-i şerifte, Resûlullah Efendimiz'in fem'i saâdetinden, Cumâ gününün fazîletleri bizlere bildirilmiştir. Ebû Hüreyre Hazretleri, Hazret-i Fahr-i Kâinat Efendimiz'den şöyle bir hadîs rivâyet ediyorlar:

“İçerisinde güneşin doğduğu en hayırlı gün Cumâ günüdür. Adem o günde yaratıldı, o günde cennete girdirildi, o günde oradan çıkartıldı ve o günde kıyamet kopacaktır. O günde öyle bir saat var ki Müslüman bir kul o saate denk getirerek Allah'tan hayırlı bir şey isterse, Allah onun isteğini verir.”⁴

İşte Allah-u Zü'l- Celâl ve Tekaddes Hazretleri, Müslümanların bir araya gelip tevhid şuurunun bir nişânesi olan Cumâ namazını da bu mübârek güne tahsis etmiştir. Kur'an-ı Kerim'de Cumâ

2 İbnü'l Cevzi-VII-264

3 DİB *İslam Ansiklopedisi*. VIII-85

4 (Müslim 854/1717, Ebu Davud 1046, Tirmizi 491, Malik 1/108,109, Ahmed 10307)

Sûresi'nin 9. ve 10. âyet-i celîlelerinde Cenâb-ı Hak şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ
وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Yâ eyyühellezîne âmenû izâ nûdiye lissalâti min yevmi'l cumuati fes'av ilâ zikrillâhi ve zeru'l bey'a. Zâliküm hayrun leküm in küntüm ta'lemûn. Fe izâ kudiyeti's salâtu fenteşirû fi'l ardi vebtegû min fadlillahi vezkürullâhe kesîran lealleküm tüflihûn”

“Ey iman edenler! Cumâ günü namaza çağrıldığıınız zaman, hemen Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilmiş olsanız, elbette bu sizin için daha hayırlıdır.”

Cumâ Namazı'nın ne zaman farz olduğu, ilk defa Müslümanlarca nerede kılındığına dair muhtelif rivâyetler var. Ama şunu kesin olarak biliyoruz ki Resûlullah Efendimiz, ilk Cumâ namazını hayât-ı saâdetlerinin en mühim vak'alarının başında gelen Hicret-i Nebî'nin ikmâlîne çok yakın bir zamanda kılmış ve kıldırmıştır. Bilindiği gibi Resûlullah Efendimiz, yâr-ı gârî Hazret-i Ebûbekir ile berâber, Hicret-i Nebvî'yi edâ etmek maksadıyla 26 Safer Perşembe günü hâne-i saâdetlerinden ayrılıp Mekke'nin güneyindeki Sevr mağarasında bir müddet istirahat buyurdular. 1 Rebîü'l-evvel Pazartesi, sabah namazı vakti, kılavuzları Abdullah bin Uraykıt'ın kılavuzluğunda Sevr mağarasından ayrılarak evvelen güneye, sonra bir kavis çizerek Medine-i Münevvere istikâmetine doğru yola çıktılar. 8 Rebîü'l-evvel Pazartesi sabahı, kuşluk vaktinde, Kubâ yakınlarındaki Harre'yi teşrif ettiler. Burada kendisini istikbâl eden Müslümanlarla beraber Kubâ'ya gelip bir müddet Kubâ'da kalarak burada bir mescid binâ buyurdular. Dört günlük Kubâ misafirliğinden sonra, 12 Rebîü'l-evvel Cumâ günü, kuşluk vakti

Kubâ'dan azimetle Medine-i Münevvere istikametine doğru yola çıktılar. Öğle namazı vakti geldiğinde, Kubâ ile Medine-i Münevvere arasında, Ranûna denilen mevkie geldiler ki bugün artık her ne kadar o özelliklerini göstermiyorsa da o devirde burası bir vâdi idi. Evs kabilesinin bir kolu olan Salim bin Avfoğullarının, yani Benî Sâlim'in yurdu olan Ranûna vadisinde, kendisini karşılayan ashâbının büyük sürûru ile ilk Cumâ namazını eda ettiler. O zaman, henüz Cumâ hutbesi, namazdan evvele alınmamıştı. Fahr-i Kâinat Efendimiz, namazdan sonra şu hutbeyi irâd buyurdular:

“Ey mü'minler, ölmezden evvel Allah'a tevbe ediniz. Bir mâni sizi işgâl etmezken sâlih ameller işleyerek Allah'a yakınlaşıyorsunuz. Biliniz ki Allah şu günde, şu bulunduğum makamda Cumâ namazını üzerinize farz kılmıştır. Onu inkâr eden ve hakkını istihfâf eylemek sûretiyle terk eyleyen kimsenin Allah iki yakasını bir araya getirmesin ve işlerini itmâm etmesin. Tabii kendileri için âdil ve zâlim bir imam bulunup da Cumâ kılmak imkânı varsa bilmiş olunuz ki o kimsenin başka namazı yoktur. Tevbe edenler müstesnâdır. Çünkü her kim tevbe ederse Cenâb-ı Hak onun tevbesini kabul eder.

Ey nâs, sağlığınıza âhiretiniz için tedarik görünüz. Muhakkak bilmiş olunuz ki kıyâmet gününde birinin başına vurulacak ve çobansız bıraktığı koyunundan sorulacak. Sonra Cenâb-ı Hak ona diyecek ki, ‘Sana benim peygamberim gelip tebliğ etmedi mi? Dünyâda iken âhiretin için hangi hayır ve hasenâtı, hangi fazileti yaptın? O kimse dahi sağına, soluna bakacak, bir şey göremeyecek, önüne bakacak, Cehennemden başka bir şey görmeyecek. Öyle ise her kim ki kendisini velev ki yarım hurma ile olsun, ateşten kurtarabilecek ise hemen o hayrı işlesin. Onu da bulamazsa, bâri kelime-i tayyibe ile güzel sözle kendisini kurtarsın. Gerçek Müslüman, dilinden ve elinden başkaları zarar

görmeyen kimsedir. Zirâ onunla, bir hayra on mislinden yedi yüz misline kadar sevap verilir. Allah'ın selâm ve rahmet ve berekâtı üzerinize olsun.”

Birinci hutbeyi böylece tamamladıktan sonra ikinci hutbeye şöyle devam etti:

“Allah-u Teâlâ'ya hamd ü senâlar olsun. O'na lâıyk bir sûrette hamd eder ve O'ndan yardım isterim. Nefislerimizin şerrinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidâyet ettiğini kimse delâlete düşüremez. Allah'ın delâlete düşürdüğüne de kimse hidâyet veremez. Allah'tan başka ilah olmadığına ben şehâdet ederim. O, birdir, şeriki ve nazîri yoktur. Kelâmın en güzeli Allah'ın Kitabı'dır. Kimin ki Allah kalbini Kur'ân ile tezyin ederse, kâfir iken İslâm'a girip Kur'an'ı diğer sözlere tercih eylerse, işte o kimse felâh bulur. Doğrusu Allah'ın Kitabı, sözlerin en güzeli ve en belîğidir. Allah'ın sevdiğini seviniz. Allah'ı cân ü gönülden seviniz, Allah'ın kelâmından ve zikrinden asla usanmayın. Allah kelâmından kalbinize asla kasvet gelmesin. Peygamber'lerin ve kıssaların en iyisini zikreder. Helâl ve harâmı beyân eyler. Artık Allah'a ibâdet ediniz ve O'na hiçbir şeyi şerik koşmayın. Ondan hakkıyla sakınınız. İyi işler işleyiniz. Sözüünüz dahi Allah'a doğru olsun. Aranızda Allah Kelâmı ile sevişiniz. Muhakkak bilmelisiniz ki Allah ahdini bozanlara, sözünden dönenlere gazab eder. Allah'ın selâmı sizin üzerinize olsun.”⁵

Resûl-i Kibriyâ Aleyh-i Ekmeli't-Tehâyâ Efendimiz'in hayât-ı saâdetlerinde, bazı târihlerin, bâzı günlerin ayrı bir ehemmiyeti hâiz olduğunu görüyoruz. Meselâ 12 Rebîü'l-evvel... Bu dünyâyı teşrifleri Rebîü'l-evvel'in 12. günü... Âlem-i âhireti teşrifleri de aynı târihe müsâdif. Hicret-i Nebevî'nin ikmâl olduğu târih de aynı. Tabii bunların hepsine “tesâdüf” demek, aymazlıktan başka

5 İbn Hişam, es-Sîret'ün-Nebeviyye, III/22.

bir şey değil. İşte, Resûlullah Efendimiz'in hayât-ı saâdetlerinde ilk kıldırdıkları Cumâ namazı, hattâ Cumâ Namazı'nın Müslümanlara farz kılınması, Cumâ gününün mü'minler için bayram mânâsını kazanması da 12 Rebîü'l-evvel. Elbette düşünüp akledenler için bunda nice hikmetler vardır.

Cumâ Namazı'nın Müslümanlara farz olmasından sonra, bir müddet Cumâ hutbesi, Resûl-i Edîb-i Kibriyâ Efendimiz tarafından namazdan sonra okunmaktaydı. Bir Cumâ günü, Hazret-i Resûlullah hutbede iken mescidin dışından davul sesleri geldi. O günün geleneklerine göre, bir kervan geldiği zaman davul çalınarak ilan olunurdu. Bunun üzerine birçok sahabî, mescidi terk ederek sesin olduğu tarafa doğru gitti. Mescidde sadece Resûlullah Efendimiz dâhil, 14 kişi kalmıştı. Bu 14 sayısı da mühimdir. Kâbe'nin hizmetlilerinin sayısı 14'tür. İstanbul'da, Mekke-i Mükerreme'nin sembolü olan Hz. Pîr Nüreddîn Cerrâhî Âsitânesi'nde hizmetnişinlerin sayısı da 14'tür. Bunlar alelâde sayılar, tesadüfler değildir. Elbette anlamak için bir parça irfân gerekir. İşte, Ashâb'ın bu hareketi Resûlullah Efendimiz'i fevkalâde müteessir etmişti. Bunun üzerine Cumâ Sûresi nâzil oldu. Bu sûre-i celîlenin 11. âyet- i kerîmesinde Hak Teâlâ şöyle buyurur:

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ
اللَّهِوِّ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

“Ve izâ raev ticâreten ev lehveni'nfaddû ileyhâ ve terekûke kâimâ. Kul mâ indallahi hayrun mine'l lehvi ve mine't ticâreh. Vallâhu hayru'r râzıkîn”

“Onlar bir ticâret ve eğlence gördükleri zaman hemen dağılıp ona giderler ve seni terk edip ayakta bırakırlar. De ki, 'Allah'ın yanında bulunan, eğlenceden ve ticâretten daha yararlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.”

Cumâ gününde Cumâ namazı saati, ticâretle ya da başka bir işle uğraşmak yasaktır. Hattâ Cumâ namazı saatinde çalışmak ve bu çalışmadan gelen kazanç da haramdır. Bu saatte en kârlı alışveriş, Allah ile yapılan alışveriştir. Bir hadis-i şerîflerinde Rahmeten li'l-Âlemîn Efendimiz, Cumâ saatinde hazırlanıp namaza koşarak Allah'ı zikredenlerin, günahlarından arınacağını tebşîr buyurmuşlardır.⁶ Yine Cumâ saatinde, halis bir kalp ile yapılan duanın raddedilmeyeceği, Resûlullah Efendimiz'in fem'i saâdetlerinden bize ihsân buyrulan bir başka tebşîr-i ilâhîdir.⁷

Cumâ günü, Cumâ namazı için hazırlanmak, temizlenmek, güzel kokular sürünmek Resûlullah Efendimiz'in sünnet-i senîyelerinden olup ümmetine de tavsiye buyurduğu güzel hasletlerdir.⁸ Bir de Cumâ namazına erken gitmenin fazîleti var. Bu hususta Sultân-ı Enbiyâ Efendimiz'in şöyle bir hadis-i şerîfini nakletmek lâzım, "Cumâ günü olunca caminin her kapısında melekler vardır, câmiye gelenleri sırayla yazarlar. İmam minbere oturunca da defterlerini kapatıp zikri dinlemeye giderler."⁹ Yalnız, bu ve buna benzer bazı hadis-i şerîflerin meâlini yanlış

6 Ebû Hureyre^(ra) şöyle rivayet etmişlerdir, "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, 'Büyük günahları işlemedikçe beş vakit namaz ve Cumâ, öbür Cumâ'ya kadar aralarında işlenen günahlara kefarettir' buyurdu. (Müslim, 233/14, Tirmizî 214, İbn-i Mâce 1086, Beyhai 2/467)

7 Ebû Hureyre^(ra) rivâyet etmiştir ki, "Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Cumâ gününü anlattı ve, 'Onda öyle bir saat var ki Müslüman bir kul o saate denk getirerek namaz kılp Allah-u Teâlâ'dan bir şey isterse, Allah ona istediğini mutlaka verir' buyurdu." (Malik 1/108, Buhari 895, Müslim 852/13)

8 Berâ b. Âzib'den^(ra) rivayete göre Resûlullah^(sav) şöyle buyurmuştur, "Cumâ günü Müslüman'ın gusûl abdesti alması hakkıdır. Evinden kokular çıkması da güzeldir, koku bulmayanların ise sadece su ile yıkanıp temizlenmeleri yeterlidir." (Ebû Davud, Salat: 212. Ayrıca Buhari 855, İbn Mâce 1097, Ahmed 5/181)

9 Ebû Davud, Salat 210. Ayrıca Buhari 890, Müslim 850/25, Neseî: 363-384, İbn-i Mâce 1092, Malik 1/101

anlayan kimi din kardeşlerimiz, bunu imama yakın olmak şeklinde düşünüp sonradan geldiği halde ön safa geçmek maksadıyla insanların üzerine basıp geçmeye çalışıyorlar ki bu gibi hareketler, bizzât Efendimiz tarafından yasaklanmıştır.¹⁰ Daha çok sevap kazanacağım zannıyla bir mü'min kardeşine sıkıntı verecek hareketlerden imtinâ edilmesi lâzım. Yeri gelmişken şunu da arz edeyim; Müslüman, ince insandır. Müslümanlık, nezâket ve letâfet sahibi olmayı gerektirir. Ne sûrette olursa olsun, bir din kardeşini rahatsız etmekten sakınacaksın. Şimdi, Cumâ namazının farzı biter bitmez cemaat kapıya hücum ediyor. Daha önce çıkayım diye sağındakini itiyor, solundakini çekiyor!.. Üstüne üstlük, bir de ayakkabısını bir metreden yere bırakıyor... Çıkan patırtı mı dersin, kalkan toz mu dersin!.. Yahu Cumâ'nın sünnetine devam edenler var. Senin onları rahatsız etmeye hakkın yok ki! Maalesef böyle inceliklere sahip olmayışımız, bugün hâlimize bakıp da "Müslümanlık bu mu? Diyecek nice insana sûi emsâl teşkil ediyor.

Müslümanlar için yegâne örnek, Cenâb-ı Hakk'ın, "Le alâ hulukın azîm/ Şüphesiz yüce bir ahlâk üzeresin" diyerek övdüğü Habîb-i Edîb-i Kibriyâ'dır¹¹. Resûlullah Efendimiz'in her hareketi, her sözü, her işâreti, Hakk'ın rızâsına muvâfık işlerdir ki biz Resûl-i Habîb-i Kibriyâ Aleyh-i Ekmeli't-Tehâyâ Efendimiz'i nisbetimizce tanımaya çalışsak, hayatımızı tanzîm

10 Abdullah bin Busr (ra) şöyle dedi: "Cumâ günü minberin yanında oturuyordum. Resûlullah insanlara hutbe okuyordu. O esnada bir adam insanların omzunu eze eze geldi. Resûlullah (sav) ona, 'Otur! Gerçekten eziyet ettin ve geç kaldın!' buyurdu." (Ebû Davud 1118, Nesei 1398, İbn-i Mace 1115, İbn-i Huzeyme 1811, Ahmed 4/188)

11 Kalem Sûresi, 4. âyet:

وَأَنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقِي عَظِيمٌ

"Ve inneke le alâ hulukın azîm"

(Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.)

etmek için kifâyet eder. Ne yazık ki günümüzde Müslümanların başına gelen türlü felâketlerin, musibetlerin yegâne müsebbibi, Resûlullah Efendimiz'in hayat-ı senîyelerini bilmemek ve hâliyle O'nun yaşadığı ve emrettiği gibi yaşamamak zaâfıdır. Umulur ki Habîb-i Edîb-i Kibriyâ Efendimiz'in hayât-ı saâdetlerini tüm teferruâtlarıyla tanır ve O'na, O'nun istediği sûrette tâbi olarak birgün bütün belâ ve musibetlerden bi-iznillah halâs oluruz.

Gelelim Pazartesi gününün faziletine. Resûlullah Efendimiz'in hayât-ı senîyelerini bir miktar tedkîk edenler görürler ki Zât-ı Risâletpenâhîleri nâfile ibâdetlere ziyâdesiyle râğbet ederlerdi. Tabii nâfile deyince ahâlinin aklına hemen “boş, işe yaramaz” anlamı geliyor maalesef. Oysa “nâfile”, faydalı, faydalı olanı fazlaştırmak, arttırmak, üzerine koymak mânâsına gelir. Nâfile ibâdet, farz olarak telakkî edilen ibâdetlerin üzerine, Resûlullah Efendimiz'in ta'lim ve tavsiye buyurdıkları ibâdetlerdir. Zira, asgarî mükellefiyetler, kişiye bir seviye kazandırmaz. Asgarî mükellefiyetlerin ifâsı, kişiyi ancak çukur olmaktan kurtarır, ona bir zemîn kazandırır. Elbette binâ zemîn üzerine kurulum ama zemînden ibâret binâ olmaz. Bu yüzden, nasıl ki dünyevî meselelerde asgarîsi ile iktifâ etmiyorsak bir evin üzerine bir ev, bir kat giysinın üzerine birkaç kat daha fazla giysi arzuluyorsak, Allah'a kulluk bahsinde neden asgarî mükellefiyetlerle iktifâ edelim? Resûlullah Efendimiz mübârek kadem-i saâdetleri şişene kadar namaz kılarlardı. Biz neden beş vakit namazı, o da alelecele “aradan çıkardıktan” sonra, daha fazlasını ihtiyâr etmiyoruz?.. Tabii sâdece namaz, sadece oruç değildir ibâdet... Çiçek sulamaktan, yetim başı okşamaya kadar her şey ibâdet hükmündedir. Bunu da hâssaten belirtmek lâzım. Habîb-i Edîb-i Kibriyâ Efendimiz, “İki günü bir olan zarardadır” buyurmuyorlar mı? Hâlbuki farz olan ibâdetlerin adedi mahdûddur malumunuz. Demek ki hayâtı

zarar ile geçirmemek için asgarî mükellefiyetlerin üzerinde bir şeyler yapacağız. Bu şahsî ibâdetler olur, ictimâî güzel ve hayırlı işler olur... Ama netîcede, bir evvelki gündün bir nebze olsun üzerine koyacak amellerimiz olacak.

İşte Resûlullâh Efendimiz'in en ziyâde râğbet buyurduğu nâfile ibâdetlerin başında da oruç gelmektedir. Farz olan Ramazan orucunun hâricinde Habîb-i Edîb-i Kibriyâ Efendimiz, muhtelif günlerde nâfile oruç tutarlardı. Meselâ her ayın ilk günlerinde hilâli gördüğü zaman, ayın ortasında ve ayın sonunda oruç tutarlardı. Bunların fizikî birtakım husûsiyetleri de vardır, ay'ın çekim kuvveti ile alâkalı ama o ayrı konu. Bizim için mühim olan Resûlullah Efendimiz'in bu günleri oruçlu olarak geçirmesidir. Bunlardan başka, özellikle Pazartesi ve Perşembe günlerini oruçlu geçirirlerdi. Neden Pazar değil?.. Neden Salı değil?.. Elbette bizim için aslolan Resûlullâh Efendimiz'in bunu böyle yapmasıdır ama O'nun her işi de nice hikmetlere mebnîdir. Bakın Zât-ı Risâletpenâhîleri fem'i saâdetlerinden bu hikmetleri bize naklediyor zaten. Ebû Katâde Hazretleri şöyle dediler:

“Resûlullâh Efendimiz'e Pazartesi günü oruç tutmanın fazîleti soruldu. O da şöyle buyurdu, ‘O gün benim doğduğum, peygamber olduğum (veyâ bana vahiy geldiği) gündür.’¹²”

Yine Ebû Hureyre Hazretleri'nden rivâyet edildiğine göre Resûl-i Ekrem Efendimiz şöyle buyurdular, “Pazartesi ve Perşembe günleri ameller (Allah'a) arz olunur. Ben, oruçluymken amellerimin arz olunmasını isterim.”¹³

Hz. Aişe vâlidemiz de Resûlullâh Efendimiz'in Pazartesi ve Perşembe günleri orucuna ihtimâm gösterdiğini bildirmektedir.¹⁴

12 Müslim- Sıyam 197,198.

13 Tirmizî-Savm 44, Nesâî- Sıyam 70.

14 Hz. Aişe^(r.anha) anlatıyor: “Resûlullâh aleyhisselatu vesselâm Pazartesi ve Perşembe günlerini oruçlu geçirirdi.” (Tirmizî, Savm 44, Nesai, Savm 70, Ebû Davud-60, İbn-i Mâce- Sıyam-42)

Görüldüğü gibi Resûl-i Ekrem Efendimiz, hem cismânî hem de nebevî olarak zuhûrunu izhâr buyurdıkları Pazartesi gününü, bu güzelliklerin bir takdîri ve teşekkürü olarak oruçlu olarak geçirmeye ihtimam göstermişlerdir. Pek tabii olarak O'nun hayât-ı saâdetlerindeki bu mühim vakitlerin, ümmet için de son derece büyük mânâsı vardır. Bu sebeple Pazartesi günleri mümkün olduğunca oruçlu bulunmaya çalışmak sûretiyle, hem Resûlullâh Efendimiz'in sünnet-i senîyesine tâbi olunmuş, hem de bu günlerin feyz ve bereketinden istifâde edilmiş olunur. Unutmamak lâzım ki bizler, yegâne Rehber-i Hakîkîsi, Hâtemü'l Enbiyâ Aleyhi Ekmeli't-Tehâyâ Efendimizdir. O'na ne kadar tâbi olursak o kadar adam oluruz. O'na tâbi olmak için de O'nun hayat-ı saâdetlerini -lâyıkıyla bilmek muhâldir ammâ- elden geldiğince iyi tedkik edilmeli, Resûlullâh Efendimiz'i en az kendimizi, en az kendi âilemizi tanıdığımız derecede iyi tanımaya gayret edilmelidir.

Cenâb-ı Hak, hepimizi O'nun izinden ve isrinden gidenlerden eylesin.

Muharrem Ayı

Muharrem; sözlükte tahrîm edilmiş, haram kılınmış demektir. Haram kelimesiyle, yasak ve günâh kelimesini karıştırıyoruz. Türkçemizde maalesef artık hürmet kelimesini kullanmayıp onun yerine saymaktan türeyen saygı kelimesini kullandığımız için haram kelimesinin mânâsı tam olarak karşılanmıyor. Saygı, hürmetin karşılığı değildir. Hürmet kelimesinin sonundaki “te” sesi aslında “he” sesidir. Arapçada bir kelimeyle tamlama yaparken, kelimenin sonundaki “he” sesi yerine “te” sesi kâim olur. Dolayısıyla hürmet kelimesinin tek başına okunuşu “hurme” dir. Örneğin, Resûlullah Efendimiz Sallallâhû Aleyhi Vesellem’in çok sevdiği temmur meyvesine, biz Resûlullah Efendimiz o meyveyi çok sevdiği için “hurme” ismini veririz ve Türkçenin ses uyumuna uydurarak “hurma” deriz. Hâlbuki hurma, bütün hürmet gösterilecekler için kullanılan bir isimdir. Biraz dikkat edilirse Arabistan’da kadınlardan, hürmet mânâsını içerecek şekilde, hurma diye bahsedildiği fark edilir. (Ancak ne yazık ki hitaptaki bu hürmet uygulamada yoktur.) Resûlullah Efendimiz’in târif buyurduğu ve bizzat kendisinin fiilî olarak

bize gösterdiği kadın cinsine, zevceye, kız çocuğuna hürmet, bugün Müslümanlar arasında yoktur. Bütün Kuzey Afrika'yı, bütün Arabistan'ı, Hindistan'ı, Pakistan'ı da ziyâret nasîb oldu, oralarda da kadınlara muamele Resûlullah Efendimiz'in târif ve tatbikine uygun değildir.

Ülkemizde temmur isimli bu meyveye, Resûlullah Efendimiz seviyor diye, hurma isminin verilmesiyle alâkalı bir hâtıra da anlatılır. 1949'a kadar Türkiye'de hacca gitmek yasaktı. Aynı şekilde ülkemizde 1932'den 1950'ye kadar ezan da okunmadı.¹⁵ Bu tür hâdiseleri hatırlamak ve hatırlatmak toplum hafızamız açısından önemlidir. İşte 1949'dan sonra hacca gitmek tekrar mümkün olunca, Türk hacılar dükkâna gidip hurma istiyorlar. Hurma deyince Arap hurmacının heyheyleri basıyor, çünkü o kelime Arapçada başka anlama geliyor.

İşte temmur meyvesine Resûlullah Efendimiz Sallallâhû Aleyhi Vesellem sevdiği için nasıl ki saygı duyulacak, muhterem, hürmet edilecek anlamında hurma diyorsak, Muharremü'l-

15 Bu dönemde minarelerden Türkçe ezan okunmuştu, diye yanlış bir algı mevcuttur. Ezan belli kelimelerden oluşur, o kelimelerin dışındaki her kelime ezanı ezan olmaktan çıkarır. Ezanın tercümesi yapılır ama kendisi olmaz. Türkçe, İngilizce, Fince, İspanyolca, Latince, Çince ezan olmaz; ezan ezandır. "Allah-u Ekber" yerine "Tanrı Uludur"; "Yezdân-ı Ekber" ya da "God is Great" demek ezan okumak değildir. "Ekber" in karşılığı "great" değildir. Ekber çok büyük demek olan kebîr kelimesinin mübalağalı şekilde büyütülmüşüdür. Yani insan aklının ulaşabileceği en büyüklüğü idrâk etmek, ekber kelimesiyle ifâde edilir. Başka şekilde de kullanmamak gerekir. Ne yazık ki eski Osmanlı verâset sisteminde "Evlad-ı ekber" diye konuşulur ki bu kullanım yanlıştır. "En büyük evlat" denebilir, ama "Evlad-ı ekber" denmemelidir. Çünkü "ekber" Allah-u Zü'l-Celâl'den gayri başka bir şey için kullanılmamalıdır. Buna benzer bir başka örnek ise "Cami-i ekber" demek yerine "cami-i kebîr" dememizdir. Dolayısıyla "Allah-u Ekber" ifâdesinde olduğu gibi ezandaki diğer ifâdelerin de anlamlarını tercümeleler karşılayamayacağı için, Türkçe ya da başka dillerde ezan olmaz. Bu açıdan yasaklı dönemlerden minarelerden okunan şey Türkçe ezan değildir, ezan değildir; bu dönemde Türkiye'de ezan yasaklanmıştır.

Haram ayının da isimlendirilmesinde de böyle bir incelik vardır. Kur’ân-ı Kerîm’i, hiçbir şey bilmeyen mağara adamlarına gelen bir kitaptır, diye algıarsak, vakt-i câhiliyye lâfını yanlış anlarsak, işte bu incelikleri anlayamaz ve yanlış netîcelere varırız. Kur’ân-ı Kerîm çok ciddi bilgi birikimi olan bir topluma gelmiştir. Onun için muhterem ayların anlaşılması için Allah-u Zü’l-Celâl’in şu ifâdesi yeterlidir: “Allah indinde ay on ikidir, bunların dördü muhteremdir.”¹⁶ Âyet-i Kerîme bize hangi dört ayın muhterem olduğunu söylemez, muhterem aylar bilindiği için ayrıca isimlerini saymaz. Yalnız bu muhterem aylara dikkat edin, bu aylarda harp edilmez diye uyarır. Kezâ hacla ilgili olarak da, “Hac bilinen aylardadır” diyor Allah-u Zü’l-Celâl.¹⁷ Bu ayların hangileri

16 Tevbe Sûresi, 36. âyet:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

“İnne iddeteş şuhûri indallâhi’snâ aşera şehren fi kitâbillâhi yevme halaka’s semâvâti ve’l arda minhâ erbeatu’n hurum. Zâlike’d dînu’l-kayyimu fe lâ tazlimû fihinne enfûsekûm ve kâtilu’l müşrikîne kâffeten kemâ yukâtîlûnekûm kâffeh. Va’lemû ennallâhe meal muttekîn.”

(Doğrusu, ayların sayısı Allah yanında on iki aydır. Gökleri, yeri halkettiği günkü Allah yazısında; bunlardan dördü haram olanlardır, bu işte en pâydâr, en doğru dindir, onun için bunlar hakkında nefislerinize zulmetmeyin de müşrikler size kâffeten harb ettikleri gibi siz de onlara kâffeten harb edin ve bilin ki Allah korunanlarla berâberdir.)

17 Bakara Sûresi, 197. âyet:

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَعْمَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَبْصَارِ

“El haccu eşhurun ma’lûmât. Fe men farada fihinne’l hacca felâ refese ve lâ fusûka ve lâ cidâle fi’l-hacc. Ve mâ tef’alû min hayrin ya’lemhullâh. Ve tezevvedû fe inne hayra’z zâdi’t takvâ. Vettekûni yâ ûli’l elbâb.”

(Hac vakti, bilinen aylardır. Kim bu aylarda hacca başlarsa, artık hac sırasında ne evlilik ilişkisi ne günah işleme ne de kavga vardır. Hayra dair ne işlerseniz, Allah onu bilir. Azık hazırlayın ve bana her türlü fenâlıktan

olduğu bilindiği için tekrar Zilkâde, Zilhicce diye saymıyor. Çünkü Allah, vahşilere hitab etmiyor. Resûlullah Efendimiz'in ağzından Kurân-ı Kerim'e muhatap olan toplum, çok ciddi kültür birikimi olan bir toplumdur.

Hicrî Takvimin Kökeni, Kullanılmaya Başlanması

Muharrem ayı hicrî yılın ilk ayıdır. Hicrî yılbaşı ise tek bir gündür. Hicrî yılbaşı dediğimiz zaman, Hicret'le hicrî yılbaşının aynı gün olduğu gibi bir yanlış anlaşılma oluşuyor.

Bir milât, yılbaşı ile karıştırılmaması gereken Hicret hâdisesi 26 Safer Perşembe günü başlayıp 12 Rebü'l-evvel Cumâ günü biten, on altı günlük bir süreçtir. Hicret, kamerî yılın, dolayısıyla hicrî yılın ilk ayı olan Muharrem ayında olmamıştır. Muharrem ayı zâten, Hicret'ten beri değil, kadîmden beri, kamerî yılın ilk ayıdır. Resûlullah Efendimiz Hazretleri'nin büyük büyük ceddi Mekke şehir devleti reislerinden Mudar Hazretleri zamanında, ayların isimleri verilmiş ve aylar belirlenmiştir. Mudar Hazretleri'nin isimlendirmesinden evvel, ayların sâbit ismi yoktu; aylar daha ziyâde rakamsal olarak adlandırılıyordu. Ama ne yazık ki son senelerde sanki Hicret Muharrem ayında olmuş gibi her Muharrem'in ilk Cumâ'sında hutbede Hicret'ten bahsediliyor. İnsanların kafasında böyle bir yanlışlık varken, Muharrem ayının ilk Cumâ'sında Hicret'ten bahsedildiği zaman, "Hicret Muharrem ayında oldu, Hicret'in tarihi yılbaşı oldu" diye bu yanlışlık pekişiyor. Hicret'in olduğu yılın, takvimin başlangıç yılı olarak kabulü başkadır, Hicret'in yıldönümü başkadır. Eğer bir tarihi, Hicret'in

korunarak gelin. Çünkü en hayırlı azık takvâdır, Allah'tan ittikâ edin [O'nun rızâsını kaybetmekten korkun], ey doğruyu kolayca anlayanlar.) Ulû'l-elbâb: Türkçe deyimle "leb demeden leblebiyi anlayanlar" anlamındadır.

yıldönümü olarak alacaksak, Hicret'in başlangıcı olan 26 Safer tarihini ya da bitiş tarihi olan 12 Rebîü'l-evvel tarihini almalıyız.¹⁸ Hicrî yılın ilk ayı olan Muharrem ayı ile Hicret'in yıldönümünün bir alâkası yoktur. Efendimiz'in Hicret'i hicrî takvimin ikinci ayı olan Safer ayının 26. gününde başlamıştır. Hicrî yılın ilk ayı olan Muharrem'i 30 gün kabul ettiğimizde, ikinci ayı olan Safer'in 26. günü başlamış olan Hicret'le, hicrî yılbaşı arasında 56 gün vardır. Hicret 16 gün sürmüştür. Dolayısıyla 56 güne 16 gün daha eklediğimizde, Hicrî yılbaşı ile Hicret'in bitiş tarihi arasında 72 gün vardır. Neticede, hicrî yılbaşı ile Hicret'in başlangıç ve bitiş tarihinin bir alâkası yoktur.

Daha önceki peygamberlere de bildirildiği gibi ayların dördü, haram aylar denilen muhterem aylardır ki bu aylara hürmeten, özellikle cidâl yâni harp-darp yapılmaz. Fakat işin içine peygamberlere indirilen âyetlerin yanı sıra insan aklının ilâveleri ve bazı çıkarmaları girince menfaat meselesinden dolayı, mevsimlerle göre haram aylar müşrikler tarafından değiştirilmiştir. Güneş yılı ile ay yılı arasındaki on-on bir günlük farktan dolayı ay takviminde aylar güneş takvimine göre her yıl on veya on bir gün erkene gelir ve dolayısıyla haram ayların denk geldiği mevsimler değişir. Bu nedenle müşrikler daha müsâit mevsimlerde ticaret, harp ve hattâ hac yapmak için ayları değiştirmişlerdir. Mekke'deki Arap toplumu, Hazret-i İbrahim ve Hazret-i İsmail'den sonra putperestleşmiştir. İbrahim ve İsmail Aleyhisselâm'ın, tebliğ ettiği dine inananlar yâni hanifler "kalîlün min aklâl" yâni azınlığın azınlığı olmuş, parmakla sayılabilecek kadar azalmışlardır. Toplumun geri kalanı hep putperest olmuştur. Putperestler sâdece bir puta tapmış olmakla değil, Allah'ın emirlerini külliyyen tatbik

18 Burada ayrıca belirtmek gerekir ki biz 12 Rebîü'l-evvel'de yalnızca Efendimiz Hazretleri'nin dünyâyı teşrifini konuşuyoruz, hâlbuki âhireti teşrifini de, Medine'yi teşrifini de 12 Rebîü'l-evvel'dir.